Aydınlatılmış Onam

Öğr. Gör. Dr. Müge Demir
Tıp Tarihi ve Etik AD
mdemir@hacettepe.edu.tr

Aydınlatılmış Onam Hakkında Ne Biliyoruz?

Ders İçeriği

- Hekim-Hasta İlişkisi
- Paternalizm nedir?
- Aydınlatılmış Onam
  - Karar Verme Yeterliliği
    - Yetkilendirme bildirimi- Örselenebilir gruplar
  - Gönüllülük
  - Bilginin İçeriği
  - Verilen Bilginin Anlaşılması
  - Onam

Hekim Hasta İlişkisi Modelleri	Bilgilendirici	Yorumlayıcı	Tartışmacı	Otoriter (Babacıl)
Hastanın değerleri	Tanımlanmış, sabit ve hasta tarafından biliniyor	Karışık ve çelişkili, ortaya çıkarılması gerekli	Ahlaki tartışma yoluyla gelişmeye ve incelenmeye açık	Nesnel ve hasta ile hekimin her ikisi tarafından paylaşılır
Hekimin zorunlulukları	İlgili bilgileri sağlar ve seçilen girişimi uygular	Hastayı bilgilendirir, hastanın ilişkili değerlerini ortaya çıkarır, yorumlar, hastanın seçtiği girişimi yürütür.	Hastayı bilgilendirir, seçtiği girişimi yürütür, en iyi değerleri dile getirir ve hastayı ikna eder.	Hastanın o andaki tercihlerinden bağımsız olarak hastanın iyiliğini teşvik eder.
Hastanın özerkliği	Tıbbi bakımın seçimi ve kontrolü	Tıbbi bakıma ilişkin kendini anlama	Tıbbi bakıma ilişkin kendi ahlaki değerlerini geliştirme	Nesnel değerleri olumlama
Hekimin rolü	Yetkin teknik uzman	Danışman	Arkadaş	Koruyucu

- Emanuel, E.J. & Emanuel, L.L. (1992). Four models of the physician-patient relationship. *Journal of the American Medical Association*, 267, 2221-2226

Paternalizm

- Babacıl yaklaşım
- Başkalarının hayatını onların iyiliği için onların isteklerine ve düşüncelerine bakmaksızın düzenlemenin doğru olduğunu savunan yaklaşımdır.
- Sağlık mesleğindekiler ilk görevlerinin daima hastanın yararını en iyi biçimde gözetmek olduğunu kabul ederler.

Paternalizm

- Bir babanın çocuklarına davrandığı gibi bir doktorun da hastalarına karşı babanın en iyiyi bildiği anlayışı ile yaklaşmasıdır.
- Savunuları:
  - Hasta tıbbi konularda karar vermek için yetersizdir.
  - Hastalığı nedeniyle bilgileri algılamakta zorluk çeker,bilgi vererek hastanın sıkıntıları, belirsizliği arttırılır.

ÜZGÜNÜM, BACAKLARINIZI KESMEMİZ GEREKİYORDU!..
AMA "ÖLSEM DAHA İYİYDİ" DİYECEĞİNİZİ TAHMİN EDİP ÖLDÜRDÜK SİZİ!..

Karşılıklı Katılım

- Tedavi için uygun seçimin belirgin olmadığı durumlarda
- Hastanın sorununun çözümü için yaşam biçimde ve davranışlarında önemli değişiklikler yapması gerektiğinde
- Kronik ve yaşamı etkileyen, yetersizliğe, sakatlığa neden olan hastalıklarda

Bilgi herkesin hakkıdır

Aydınlatılmış Onamın Tarihsel Süreci

- Hipokrat yeminine dayalı geleneksel tıp anlayışı
- İlk çağlarda ve Hıristiyanlıkta hekimin bilgisizlik ve ihmali oranında sorumlu tutulması gerektiği düşünülmektedir.
- İslam hukukunda ise iki şart söz konusudur.
  - Mağdurun rızasının alınması
  - Hekimin mesleki kusurunun bulunmaması

Aydınlatılmış Onamın Tarihsel Süreci

- Osmanlı döneminde şer'i mahkeme hükümlerinde rıza senetleri ile şahit beyanlarına rastlanmaktadır.
- Anglo-Amerikan hukuk biliminde iki temel ilke çevresinde toplanır.
  - Güvene dayalı ilişki
  - Bireyin kendi hakkında karar verme hakkı

Aydınlatılmış Onamın Tarihsel Süreci

- Mahkeme süreçlerinde geçerli-gerçek-açık onamın yapısı ve sınırları belirlenmiştir.
- Türk hukukunda örnek dava
  - Açıklamasız Muayene 1977 Yargıtay 4. hukuk dairesinde görüşülen davada davalı hekimin yaptığı muayenenin muhtemel sonuç ve tehlikelerini davacıya açıkça bildirmediği, aydınlatma görevini yerine getirdiğini iddia ve ispat edemediği için sorumlu

Aydınlatılmış Onam

- Latince kökü sentire olan consent iki anlamlı bir kelimedir.
- İlki duygu ve fizik-beden anlamı, ikincisi akılcı anlamıdır. Bazı şeyleri bir arada hissetmek ve bilmek anlamına gelir.
- Çoğunlukla tedaviyi kabul etmek anlamını ima etmesine karşın, tedavinin reddedilmesi anlamında da kullanılmaktadır.

Aydınlatılmış Onam ve Özerklik

- Etiğin ilkelerinden özerkliğin, pratikteki uygulama şekillerinden biridir.
- Hastanın tercihlerini ifade etmesi için bir araçtır.
- Yazılı veya sözlü olabilir.
- Yazılı onamın hukuki geçerliliği vardır.
- Tanı tedavi sürecinde ve araştırmada aydınlatılmış onam….

Vaka

- Mehmet bey 60’larının sonlarındadır ve oğlu tarafından hekime getirilir. Oğlu babasının unutkanlıkları ve günlük aktivitelerde yaşadığı sorunlar nedeniyle babasını doktora getirmiştir.
- Babasının Alzheimer olduğundan şüphelenmektedir. Hekime eğer öyle ise lütfen teşhisi babama söylemeyin der.

Vaka

- Hekim yaptığı testlerden sonra hastanın Alzheimer olduğundan emin olur ve durumu hemşiresi ve sosyal hizmet uzmanı ile konuyu tartışır. Hemşire son 25 yıldır kanser hastalarını bilgilendirmenin gerektiği yönünde bir uzlaşma olduğunu bunun bu hasta içinde geçerli olabileceğini söyler.
- Ancak hekim iki hastalığın dinamiklerinin aynı olmadığını düşünmektedir.

Açık Onam

- Onam açık olmalıdır. Tıbbi ilişkide geçerli olan onam “açık (gerçek) onam”dır.
- Açık onam, gönüllü ve aydınlatılmış onam demektir; bu durumda hasta kendisine verilen bilgilerin tümünü anlamış ve onam formunu imzalamıştır. Sağlık çalışanları üzerinde haklar yaratılmıştır.

Varsayılan Onam

- Acil bir durumda ya da hastanın karar verme konusunda yetersiz olduğu durumlarda hasta kendisine ne yapılacağını bilseydi, mutlaka onam verirdi anlayışı ile hastaya müdahalede bulunulan durumlardaki onamdır.

Aydınlatılmış Onam Süreci

- Aydınlatılmış onam süreci; hastanın kendisine uygulanacak herhangi bir tıbbi işleme onay verebilmesi ya da reddedebilmesi için yeterince bilgilendirilmesi, aldığı bilgi üzerine düşünmesi, özgür seçimine dayalı kararını vermesi sürecidir

Aydınlatılmış Onam

- Aydınlatılmış onam sürecinde hasta hekim arasında
  - Uygun iletişim
  - İyi tavsiye
  - İki taraflı saygı ve katılım
  - Rasyonel seçimler

  olmalıdır.
- Dünya Hekimler Birliğinin Tıp Etiği Elkitabında hasta hekim iletişiminin onam almanın temel unsuru olduğu belirtilmiştir.

Aydınlatılmış Onamın Unsurları

1. Karar verme yeterliğine sahip olmak
2. Gönülülük (özgür irade)
3. Bilginin ifade edilmesi
4. Bilginin anlaşılması
5. Onam verme

Karar verme yeterliği

- Hastanın/kişinin özerk karar verme yeterliği var mıdır?
- Karar verme kapasitesi nedir?
  - Verilen bilgiyi anlama becerisi
  - Durumu ve olası sonuçlarını kavrama becerisi
  - Bilgiyi rasyonel kullanma becerisi
  - Kanıta dayalı seçim becerisi

Karar verme yeterliği

- Hastalık nedeniyle,
- Hukuksal durumlar nedeniyle,
- Yaşı itibariyle,
- Kişiler karar verme yeterliğine sahip olmayabilirler.
- Bu durumda veli ya da vasi karar verme yetkisine sahiptir.

Yetkilendirme Bildirimi

- Advance directives
- Özerkliği olan kişi karar verme yeterliğini yitirdiği zaman geçerli olmak üzere hazırlanan bu bildirimler iki çeşit olabilir.
- Birincisinde kişi karar verme yeterliğini yitirdiğinde kendisine uygulanabilecek tedaviler hakkında tercihlerini belirtir.
- İkincisinde karar verme yeterliğini yitirdiğinde kendisi yerine karar verecek birini vekil olarak atar.

Yetkilendirme Bildirimi

- Genelde kronik ilerleyen hastalığı olan hastaların tercih ettiği bu bildirimler belli aralıklarla gözden geçirilmeli, yeniden yapılandırılmalıdır.

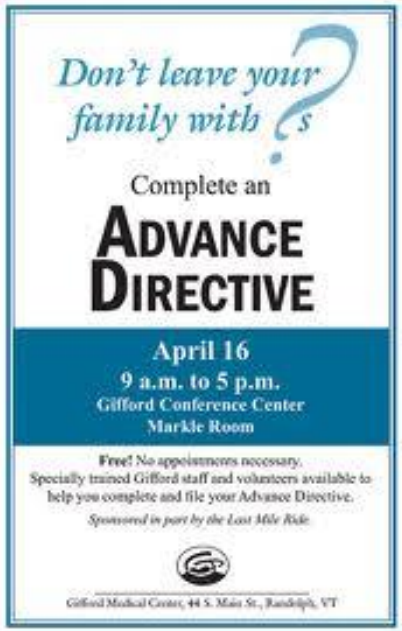

Vekil Karar Vericiler

- Vekil karar vericiler mutlaka hastanın değerlerine ve tercihlerine göre karar vermelidir.
- Hastanın önceden ifade edilmiş bir tercihi (yaşayan vasiyet) var mıdır,
- Önceden ifade edilmiş bir tercih yoksa kişinin “en iyi yararı” göz önüne alınır.

Örselenebilir/Etkilenebilir/ Savunmasız Gruplar

- Kısmen veya tamamen kendi çıkarlarını koruyamayacak durumda olan kişilerdir.
- Diğerleri ile dengesiz güç, eğitim, bilişsel zeka, maddi güç ilişkisi içindedirler.
- Örnek olarak çocuklar, mahkumlar, mental hastalığı olanlar, yaşlılar, düşkünler, öğrenciler, askerler, ölümcül hastalar

Gönüllülük--Özgür irade???

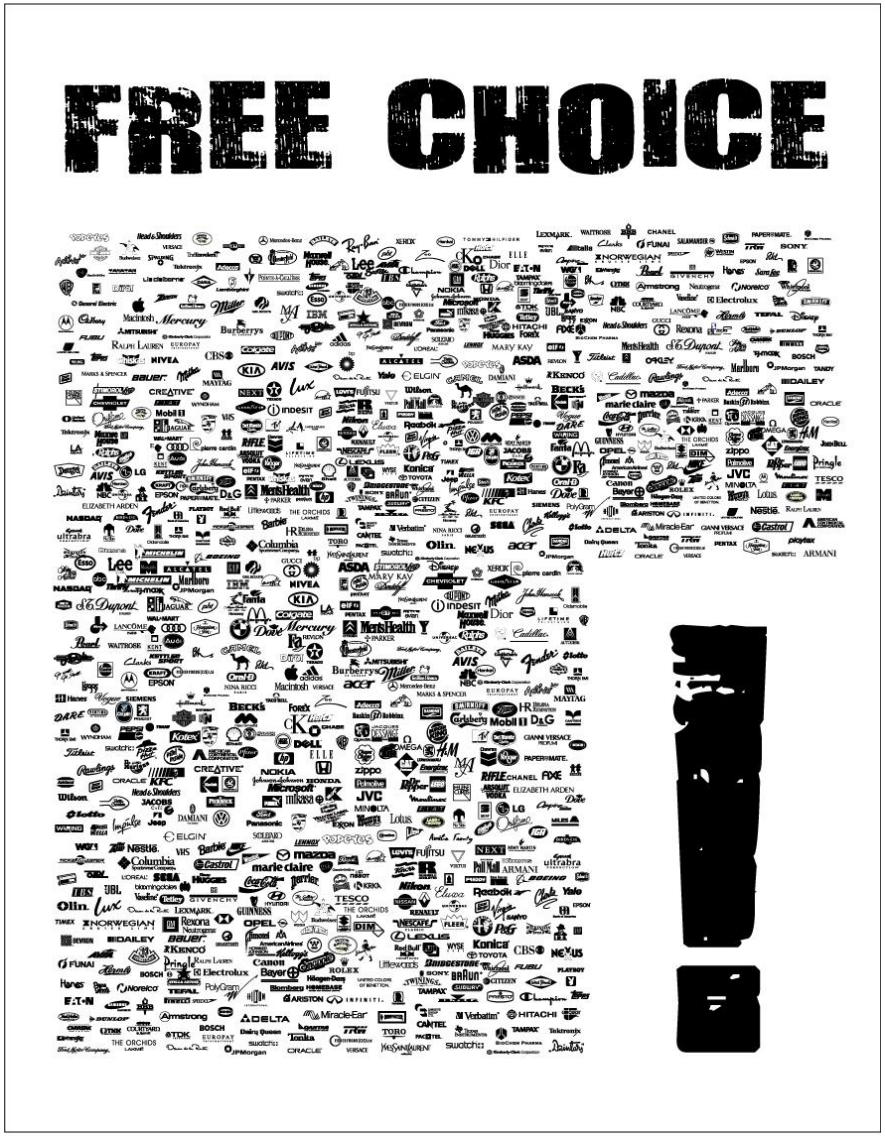

Gönüllülük

- Başkalarının etkisi altında kalmadan karar verip harekete geçebilme
- Tehdit, baskı, ikna, manüplasyon…
- Bilgisel manüplasyon…

Bilginin içeriği

- Verilecek bilgi kapsayıcı, konu ile ilgili, yapılandırılmış ve kişiye özelleştirilmiş olmalıdır.

Bilginin içeriği

- Ne kadar bilgi verilmeli? Bilginin sınırları
- Hastanın değerleri, inançları, korkuları, kültürel farklılıkları, eğitimi,
- Verilen bilginin anlaşılırlığı (teknik terimlerden bağımsız bir dil)
- Bilgi verilirken acil tedaviden seçime bağlı tedaviye, seçime bağlı tedaviden deneysel tedaviye, araştırmaya doğru bilginin verilme koşulları değişir.

Bilgi İçeriği

- Mesleki uygulama standardı
- Profesyonel toplumun yerleşik uygulamaları doğrultusunda yeterli açıklama içeriğini belirler.
- Makul kişilik standardı
- Varsayımsal makul bir kişi referans olarak alınarak açıklanması gereken bilgileri belirlemek.
- Öznel standart
- Bilgilendirme hastaya uygun olmalıdır.

Bilginin içeriği

- Hastanın şu anki tıbbi durumu
- Tedavi edilmediği takdirde hastalığın seyri
- Planlanan tedaviler
- Bu tedaviden beklenen cevaplar ve yan etkileri
- Yarar zarar oranı
- Alternatif tedavi yöntemlerinin yararları ve zararları
- Hekimin tecrübeye ve kanıta dayalı tavsiyesi

Bilginin anlaşılması

- Hastaya/kişiye bilgiyi aktarırken açıklamalar net olmalı, kontrol için sorular sorulmalı, yazılı belge verilmeli, gerekirse görsel materyalle anlatım yapılmalı.
- İstediği soruyu sorması için uygun ortam ve mekan yaratılmalı
- Hastaya zaman tanınmalı
- Verilen bilginin tam olarak anlaşıldığından emin olunmalı

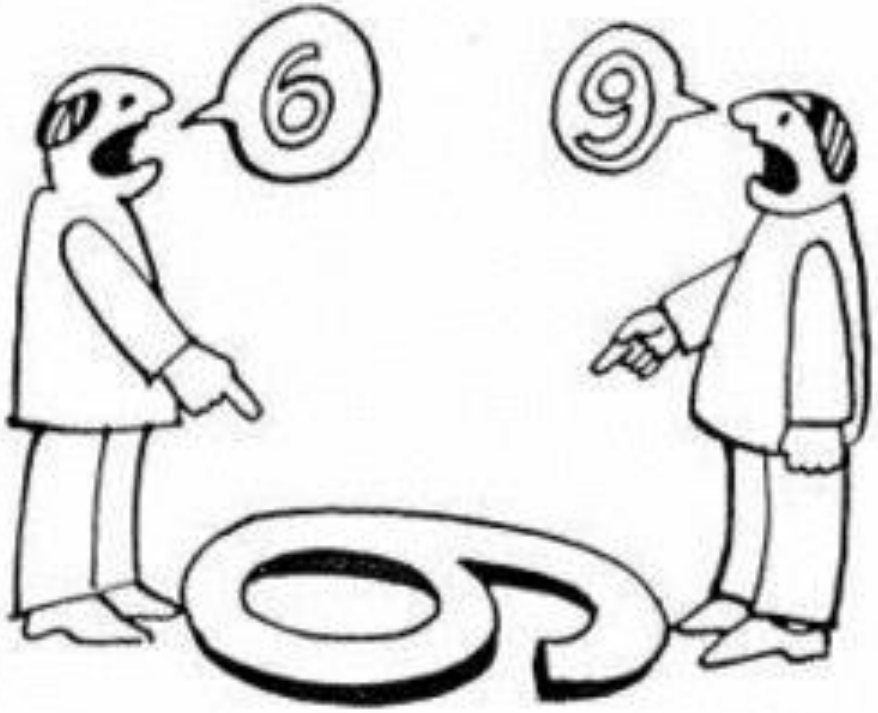
6
9

House MD, 5 sezon bölüm 11

Onam verme

- Genel formlar geçersizdir. Her işleme, uygulamaya özel onam formu olmalıdır.
- Bir süreç sonunda imzalanan belgede aydınlatılmış onamın tüm aşamaları yerine getirilmelidir.
- Sürecin sonunda kişi hayır da diyebilir. Mutlaka olumlu sonuçlanacak diye bir kural yoktur.

OKUDUM ANLADIM BİLGİLENDİRİLDİM.BAŞKA SORUM YOKTUR.DOKTORLARIMIN ÖNERİLERİNİ TALEP VE KABUL EDİYORUM.

Tarih, saat

İsim soyisim

Aydınlatılmış Onam Basamakları

1. Aydınlatılmış onam işlemi hastaya açıklanır
2. Hastanın problemi algılayış biçimi ortaya çıkarılmaya çalışılır.
3. Durum ve tedavi seçenekleri, hekim tarafından uygun bir dilde ve ayrıntılı biçimde açıklanır.
4. Tercihlerin kısa ve uzun dönemdeki sonuçları hekim tarafından anlatılır ve hastanın anladığından emin olunur.

Aydınlatılmış Onam Basamakları

5. Hastanın sunulan alternatifleri değerlendirmesine rehberlik edilir.
6. Hekim hastaya öneride bulunur.
7. Hasta olumlu ya da olumsuz bir karara ulaşır.

Aydınlatılmış Onam Akış Şeması

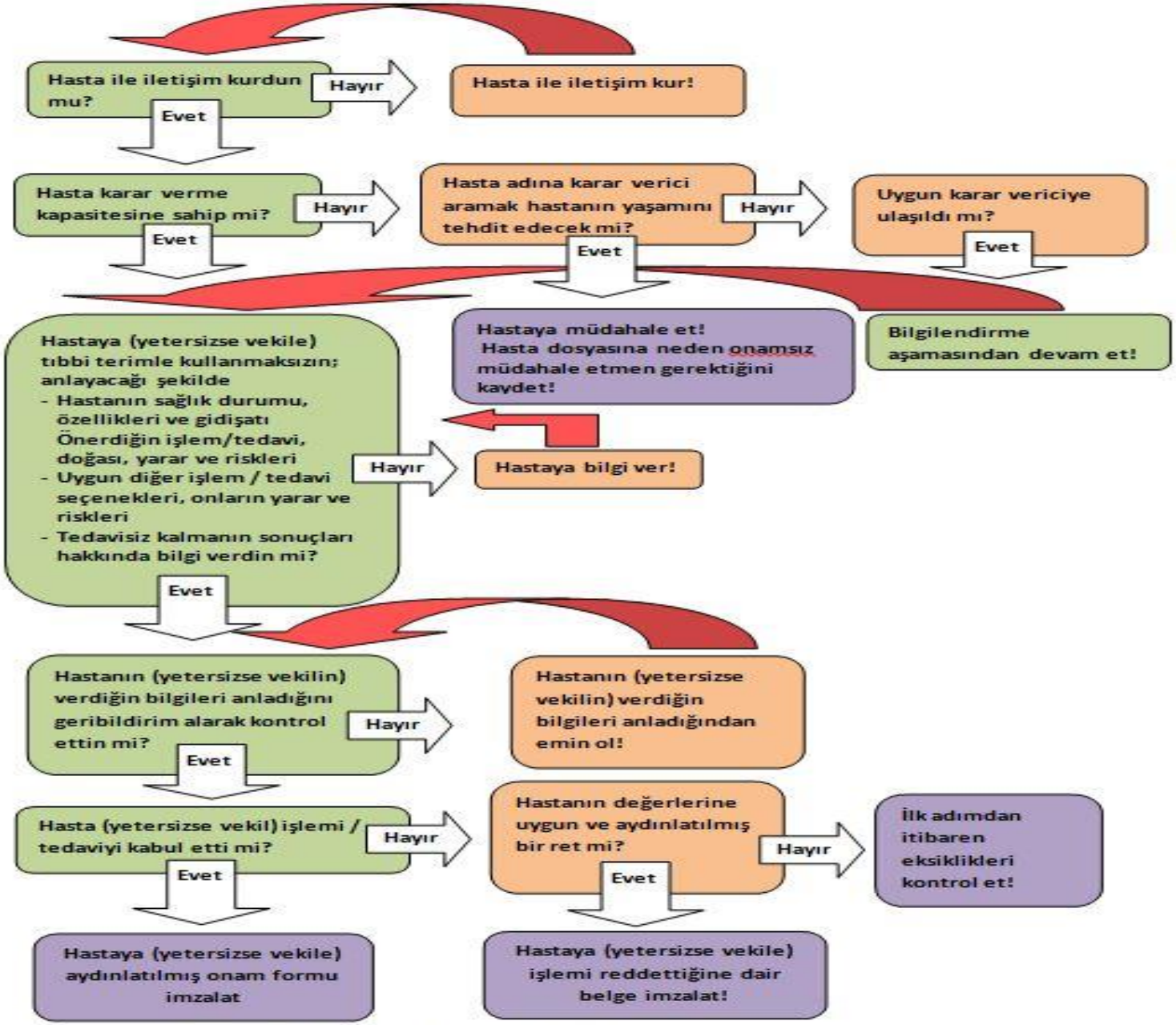

Öğr. Gör. Dr. Aslıhan Akpınar ve Öğr. Gör. Dr. Müge Demir tarafından hazırlanmıştır
Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

Aydınlatılmış Onamın İstisnaları

- Açıklama ödevinin istisnaları
- Acil durumlar
- Yeterliliğin olmaması
- Bilgilendirilmeyi reddetme
- Tedavi Ayrıcalığı: bilgi vermenin kişiye zarar vereceğine dair kanıtların bulunduğu durum
- Halk sağlığını ilgilendiren acil durumlar

Yasal Bağlam

- Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: **İnsan Hakları ve Biyotıp** Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
- Madde 5: Sağlık alanında herhangi bir müdahale, ilgili kişinin bu müdahaleye özgürce ve bilgilendirilmiş bir şekilde muvafakat etmesinden sonra yapılabilir.
  Bu kişiye, önceden, müdahalenin amacı ve niteliği ile sonuçları ve tehlikeleri hakkında uygun bilgiler verilecektir.
  İlgili kişi, muvafakatini her zaman, serbestçe geri alabilir.

Yasal Bağlam

- **Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun** (1928)
- Md 70 - Tabipler, diş tabipleri ve dişçiler yapacakları her nevi ameliye için hastanın, hasta küçük veya tahtı hacirde ise veli veya vasisinin evvelemirde muvafakatini alırlar. Büyük ameliyei cerrahiyeler için bu muvafakatin tahriri olması lazımdır. (Veli veya vasisi olmadığı veya bulunmadığı veya üzerinde ameliye yapılacak şahıs ifadeye muktedir olmadığı takdirde muvafakat şart değildir.) Hilafında hareket edenlerden alakadarın şikayetine bağlı olmak şartıyla on liradan iki yüz liraya kadar hafif cezai nakdi alınır.

Yasal Bağlam

- **TIBBİ DEONTOLOJİ TÜZÜĞÜ** (1960)
- Md14 -Tabip ve diş tabibi, hastasına ümit vererek teselli eder. Hastanın maneviyatı üzerine fena tesir yapmak suretiyle hastalığın artması ihtimali bulunmadığı takdirde, teşhise göre alınması gereken tedbirlerin hastaya açıkça söylenmesi lâzımdır. Ancak, hastalığın, vahim görülen akıbet ve seyrinin saklanması uygundur.
- Md 22 - Ananın hayatını kurtarmak için yeğâne çare teşkil ettiği takdirde, avortman yapılması caizdir. Avortmanlarda, hastanın ve varsa veli veya vasisinin yazılı olarak muvafakatının alınması şarttır.

Yasal Bağlam

- **Hasta Hakları Yönetmeliği** (1998)
- 8 Mayıs 2014 tarihinde bazı maddeleri değiştirilmiştir.
- Md15- “Sağlık Durumu ile İlgili Bilgi Alma Hakkı”na yönelik olarak hastanın uygulanacak tıbbi işlem ve müdahale yöntemleri, hastalığın seyri ve sonuçları hakkındaki sözlü ve yazılı bilgi isteme hakkını; kendisinin buna yeterliği yoksa bir başkasını yetkilendirmeyi tanımlamaktadır.

Hasta Hakları Yönetmeliği Değişiklik

Bilgilendirmenin Kapsamı

Madde 15 – Hastaya;

a) Hastalığın muhtemel sebepleri ve nasıl seyredeceği,

b) Tıbbi müdahalenin kim tarafından nerede, ne şekilde ve nasıl yapılacağı ile tahmini süresi,

c) Diğer tanı ve tedavi seçenekleri ve bu seçeneklerin getireceği fayda ve riskler ile hastanın sağlığı üzerindeki muhtemel etkileri,

ç) Muhtemel komplikasyonları,

d) Reddetme durumunda ortaya çıkabilecek muhtemel fayda ve riskleri,

e) Kullanılacak ilaçların önemli özellikleri,

f) Sağlığı için kritik olan yaşam tarzı önerileri,

g) Gerektiğinde aynı konuda tıbbî yardıma nasıl ulaşabileceği,

hususlarında bilgi verilir.”

Hasta Hakları Yönetmeliği Değişiklik

- Madde 18: Bilgi Vermenin Usulü;
- Hastanın kendisinin bilgilendirilmesi esastır. Hastanın kendisi yerine bir başkasının bilgilendirilmesini talep etmesi halinde, bu talep kişinin imzası ile yazılı olarak kayıt altına alınmak kaydıyla sadece bilgilendirilmesi istenilen kişilere bilgi verilir.

Hasta Hakları Yönetmeliği Değişiklik

- **“Madde 20 –** İlgili mevzuat hükümleri ve/veya yetkili mercilerce alınacak tedbirlerin gerektirdiği haller dışında; kişi, sağlık durumu hakkında kendisinin, yakınlarının ya da hiç kimsenin bilgilendirilmemesini talep edebilir. Bu durumda kişinin kararı yazılı olarak alınır. Hasta, bilgi verilmemesi talebini istediği zaman değiştirebilir ve bilgi verilmesini talep edebilir.”

Hasta Hakları Yönetmeliği Değişiklik

- Madde 22; Rıza Olmaksızın Tıbbi Ameliyeye Tabi Tutulmama;
- Madde 24; Hastanın Rızası ve İzni;
- Kanuni temsilci tarafından rıza verilmeyen hallerde, müdahalede bulunmak tıbben gerekli ise, velayet ve vesayet altındaki hastaya tıbbi müdahalede bulunulabilmesi; Türk Medeni Kanununun 346 ncı ve 487 inci maddeleri uyarınca mahkeme kararına bağlıdır.

Hasta Hakları Yönetmeliği Değişiklik

- **Madde 25; Hastanın Tedaviyi Reddetme ve Durdurması;**
- **Madde 26 "Rıza Formu"**
- **–** Mevzuatta öngörülen durumlar ile uyuşmazlığa mahal vermesi tıbben muhtemel görülen tıbbi müdahaleler için sağlık kurum ve kuruluşunca 15 inci maddedeki bilgileri içeren rıza formu hazırlanır. Rıza formunda yer alan bilgiler; sözlü olarak hastaya aktarılarak rıza formu hastaya veya kanuni temsilcisine imzalatılır. Rıza formu iki nüsha olarak imza altına alınır ve bir nüshası hastanın dosyasına konulur, diğeri ise hastaya veya kanuni temsilcisine verilir. Acil durumlarda tıbbi müdahalenin hasta tarafından kabul edilmemesi durumunda, bu beyan imzalı olarak alınır, imzadan imtina etmesi halinde durum tutanak altına alınır. Rıza formu bilgilendirmeyi yapan ve tıbbi müdahaleyi gerçekleştirecek sağlık meslek mensubu tarafından imzalanır. Verilen bilgilerin doğruluğundan ilgili sağlık meslek mensubu sorumludur. Rıza formları arşiv mevzuatına uygun olarak muhafaza edilir."

Hasta Hakları Yönetmeliği Değişiklik

- **“Rızanın Kapsamı ve Aranmayacağı Haller**
- **Madde 31 –** Rıza alınırken hastanın veya kanuni temsilcisinin tıbbi müdahalenin konusu ve sonuçları hakkında bilgilendirilip aydınlatılması esastır.
- Hastanın verdiği rıza, tıbbi müdahalenin gerektirdiği sürecin devamı olan ve zorunlu sayılabilecek rutin işlemleri de kapsar.
- Tıbbi müdahale, hasta tarafından verilen rızanın sınırları içerisinde olması gerekir.
- Hastaya tıbbi müdahalede bulunulurken yapılan işlemin genişletilmesi gereği doğduğunda müdahale genişletilmediği takdirde hastanın bir organının kaybına veya fonksiyonunu ifa edemez hale gelmesine yol açabilecek tıbbi zaruret hâlinde rıza aranmaksızın tıbbi müdahale genişletilebilir.”

TTB Hekimlik Meslek Etiği Kuralları

- **TTB Hekimlik Meslek Etiği Kuralları**
- **Madde 26-**Hekim hastasını, hastanın sağlık durumu ve konulan tanı, önerilen tedavi yönteminin türü, başarı şansı ve süresi, tedavi yönteminin hastanın sağlığı için taşıdığı riskler, verilen ilaçların kullanılışı ve olası yan etkileri, hastanın önerilen tedaviyi kabul etmemesi durumunda hastalığın yaratacağı sonuçlar, olası tedavi seçenekleri ve riskleri konularında aydınlatır. Yapılacak aydınlatma hastanın kültürel, toplumsal ve ruhsal durumuna özen gösteren bir uygunlukta olmalıdır. Bilgiler hasta tarafından anlaşılabilecek biçimde verilmelidir.

TTB Hekimlik Meslek Etiği Kuralları

- Hastanın dışında bilgilendirilecek kişileri, hasta kendisi belirler. Sağlıkla ilgili her türlü girişim, kişinin özgür ve aydınlatılmış onamı ile yapılabilir. Alınan onam, baskı, tehdit, eksik aydınlatma ya da kandırma yoluyla alındıysa geçersizdir.

TTB Hekimlik Meslek Etiği Kuralları

- Acil durumlar ile, hastanın reşit olmaması veya bilincinin kapalı olduğu ya da karar veremeyeceği durumlarda yasal temsilcisinin izni alınır. Hekim temsilcinin izin vermemesinin kötü niyete dayandığını düşünüyor ve bu durum hastanın yaşamını tehdit ediyorsa, durum adli mercilere bildirilerek izin alınmalıdır. Bunun mümkün olmaması durumunda, hekim başka bir meslektaşına danışmaya çalışır ya da yalnızca yaşamı kurtarmaya yönelik girişimlerde bulunur. Acil durumlarda müdahale etmek hekimin takdirindedir. Tedavisi yasalarla zorunlu kılınan hastalıklar toplum sağlığını tehdit ettiği için hasta veya yasal temsilcisinin aydınlatılmış onamı alınmasa da gerekli tedavi yapılır.
- Hasta vermiş olduğu aydınlatılmış onamı dilediği zaman geri alabilir.

TTB Etik Bildirgeleri

- Etik Bildirgeler
  - Aydınlatılmış onam bildirgesi

Dünya Hekimler Birliği Tıp Etiği Kuralları

- Türkçeye çevrilmiştir.

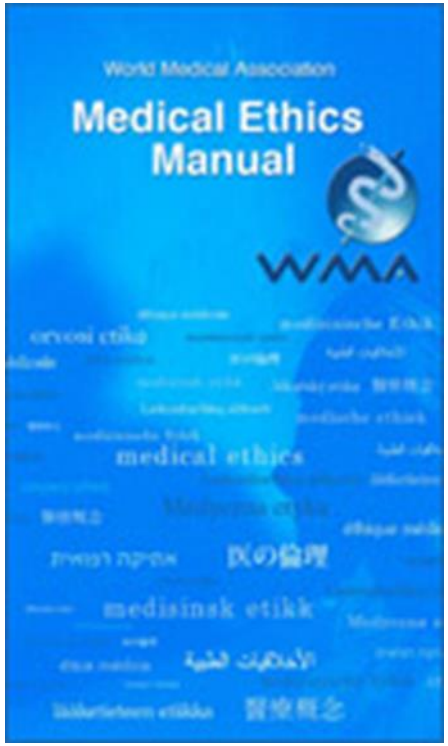

Örnek Vaka

- Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin Eylül 2008 tarihinde onayladığı ceza ile Türkiye'de hastadan bilgilendirilmiş onam almanın önemini ortaya konmuştur. Yargıtayın bu kararında aydınlatmama tek başına gerekçe olarak gösterilmiş ve hekim, faizi ile birlikte 125 bin TL'lik manevi tazminat ödemeye mahkum edilmiştir.

Örnek Vaka

- Mahkemeye sunulan tüm bilirkişi raporlarında hekimin suçsuz olduğu belirtilse de mahkeme “Ameliyat yönünde rıza alınmasına rağmen hastanın, ameliyatın yapılması esnasında ve sonrasında meydana gelecek komplikasyonlara ilişkin bilgilendirilmediği, buna ilişkin aydınlatılmış bilgi rızası (onamı) bulunmadığı” gerekçesiyle hekimin tazminat ödemesi gerektiğine hükmetmiştir. Ayrıca, doktorun hastayı bilgilendirdiği yönündeki savunması, Yargıtay tarafından, yazılı bir bilgilendirme olmadığı gerekçesiyle de reddedilmiştir.

Vaka

- M. 28 yaşındadır. Tüm hayatı boyunca astımdan çekmiştir. Son 8 yıl 6 defa ventilatöre bağlanmıştır. 6 yaşındaki oğlu ve birlikte yaşamaktadır. Annesi yakında oturmakta ve gerektiğinde kızına yardımcı olmaktadır. İnhalerini her zaman reçete edildiği gibi kullanmamaktadır.

Vaka

- 2 hafta önce M’nin annesi Göğüs Kliniğine kızının iyi olmadığına dair telefon açar.Bir ambulans gönderilir ve M bilinçsiz olarak bulunur. Resüste edilir ve yoğun bakımda 6 gün geçirir.
- Nekahet evresinde astımının kötüleşme belirtilerini tam olarak anlatır ve yoğun bakımda uyanmaktan dolayı hayal kırıklığına uğradığını belirtir.

Vaka

- Herhangi bir psikolojik veya psikiyatrik müdahaleyi reddeder. Taburcu olduktan iki hafta sonra M.'nin doktoruna aşağıdaki mektup iletili. '…Dikkatli bir değerlendirmeden sonra şunu açıkça ifade etmek isterim ki eğer astım nedeniyle yeniden bilinçsiz halde bulunacak olursam yoğun bakıma kabul edilmek veya resüste edilmek istemiyorum.'

Vaka

- Üç ay sonra M yeniden astımı nedeniyle yoğun bakıma getirilmiştir. Doktoru M'yi yine resüste etmiştir.
- Bu doğru bir karar mıdır?

Vaka

- 64 yaşında bir kadın Mutiple Skleroz nedeniyle hastanede yatmaktadır. Sağlık ekibi kadına yeterli beslenmesi için beslenme tüpü takılması gerektiğini düşünmektedir. Sabah olduğunda hastaya sorulur, o da kabul eder. Ancak akşam olduğunda hastanın kafası karışmıştır, kararından emin değildir, tüpü istemediğini söyler. Ertesi sabah hasta vizitinde hastanın bilincinin açık olduğu, bir önceki akşamı hatırlamadığı ve işleme izin verdiği görülür.
- Bu hasta karar vermek için yeterli midir?

Vaka

- Bir aile hekimsiniz. Bir anne grip benzeri şikayetleri olan çocuğu ile size başvurmuştur. Muayene sırasında çocuğun gövdesinde yuvarlak yanıklar gördünüz. Anneye sorduğunuzda bunun “cao gio” veya damgalama adı verilen bir uygulamanın sonucu olduğunu söylüyor. Bu işlem ılık yağ veya jelin bir bozuk para ya da düz metal bir nesne ile cilde bastırılması yoluyla gerçekleşmektedir. Anne cao gio’yu kötü kanı atma, dolaşımı güçlendirme ve sağaltma için yapıldığını açıklar. Steteskopla çocuğa dokunduğunuzda çocuğun yanıklardan dolayı acı çektiğini gördünüz.
- Hekim olarak ne yaparsınız?

Vaka

- 55 yaşındaki adamın 3 aydır göğüs ağrısı ve bayılma nöbetleri vardır. Bunun kardiyak kateterizasyon işlemi gerektirdiğini düşünüyorsunuz. Riskleri ve olası yararlarını hastaya, ayrıca tanı için bu işlemin gerekli olduğunu anlattınız. Hasta her şeyi anladığını ve müdahaleyi kabul etmediğini söyledi.
- Hasta müdahaleyi reddedebilir mi?

Vaka

- 28 yaşında bir erkek çok şiddetli ağrı ile testiküler torsiyon nedeniyle acildedir. Ürolog hastayı en az bir saat sonra görebilecektir. Ürolog hastayı görmeye geldiğinde onam alabilmek için hastaya ağrı kesici verilmemesini söyler.
- Hekimin aydınlatılmış onam hakkındaki endişeleri geçerli midir?